

Vlaams Bouwmeester Peter Swinnen liet zich kritisch uit over het beleid in Antwerpen, maar kreeg meteen lik-op-stuk. Het is nochtans zijn taak om discussie te voeren en indien nodig dwars te liggen, zegt Wivina Demeester. Kan best, zegt Rob Van de Velde, maar dan moet hij zijn argumenten wel degelijk kunnen onderbouwen.

Een bouwmeester moet eigenzinnig blijven

Het is de taak van de Bouwmeester om de stad kritisch te bekijken, zegt **WIVINA DEMEESTER**, die het bouwmeesterschap in het leven riep. Zolang hij zich maar niet inlaat met partijpolitiek.

Een bouwmeester bouwt niet, omschreef Bob Van Reeth zijn periode als Vlaams Bouwmeester – hij was de eerste. Hij heeft gelijk. De taak van een bouwmeester is kritisch zijn, een architectuurcultuur uitbouwen. Een bouwmeester moet stimuleren en ruimtelijk bijdragen tot de dynamische ontwikkeling van Vlaanderen en zijn steden, al dan niet bijgestaan door verschillende stadsbouwmeesters. Zonder de verschillende bouwmeesters zouden steden als Antwerpen, Menen, Kortrijk, Mechelen en Gent vandaag niet zo sterk op de kaart staan. Ze zijn een economische en toeristische troef. Antwerpen moet in die richting blijven verder gaan, met een eigen sterk karakter.

Peter Swinnen (*DS 11 januari*) is niet de eerste bouwmeester die zich kritisch toont over een bepaalde ontwikkeling in een stad. Reageerde de eerste Vlaams Bouwmeester niet tegen de ontwikkeling van het Kievitplein in Antwerpen, waar hij stelde dat in het kader van goed bestuur de overheid moet waken over de kwaliteit van de stedenbouwkundige ontwikkeling? Hij had gelijk. Een bouwmeester heeft vaak gelijk, want hij is een onafhankelijk denker en professioneel. De Vlaams Bouwmeester werkt en denkt onafhankelijk, bijgestaan door een team. En ja, dat zal al eens eigenzinnig zijn. Een bouwmeester moet nu eenmaal eigenzinnig zijn. Hij geeft terecht forum aan de discussie voor politiek of beleid, maar moet de partijpolitiek mijden, zoals elke bouwmeester doet en deed.

Als reactie op chaos

De Vlaams Bouwmeester moet vanuit een langetermijnvisie, in overleg met de verschillende administraties en met externe partijen, bijdragen tot de voorbereiding en uitvoering van het architectuurbeleid in Vlaanderen. Toen we in 1999 het instituut Vlaams Bouwmeester creëerden, was dat een reactie op het weinig geconcentreerde en vaak chaotische 'beleid' in Vlaanderen. De inspiratie vond ik in Nederland, waar men het belang van een goed openbaar beleid voor architectuur, stedenbouw en landschapsontwikkeling al veel vroeger had ingezien.

Intussen is de Vlaams Bouwmeester samen met het Vlaams architectuurinstituut (VAi) pleitbezorger van het openbaar belang van architectuur en hebben beide instellingen Vlaanderen als architectuurgewest samen op de kaart gezet. De opkomst van een aanzienlijke bouw-

productie van hoogstaande kwaliteit in het noordelijke gedeelte van wat Renaat Braem 'het lelijkste land ter wereld' noemde, is een klein mirakel. De economische meerwaarde door deze kwaliteit is niet te becijferen. Ook in het project 'Scholen voor morgen', dat tegen begin 2017 meer dan 150 scholen zal gerealiseerd hebben, is de impact van de Vlaams Bouwmeester duidelijk voelbaar.

De Vlaams Bouwmeester is destijds aangesteld om 'een architecturaal kwalitatieve leefomgeving in Vlaanderen te helpen creëren'. Hij moet optreden als 'stimulator en inspirator van een Vlaams architecturaal bewustzijn, teneinde het cultureel verantwoordelijkheidsbesef bij de overheden, de betrokken industrie en het publiek te vergroten.' Vanuit die rol als behoeder van onze ruimte, hebben we in

Vanuit zijn rol als behoeder van onze ruimte, hebben we in het verleden al meerdere keren op de Bouwmeester mogen rekenen om te zeggen waarop het staat

het verleden al meerdere keren op de Bouwmeester mogen rekenen om te zeggen waarop het staat.

De publieke ruimte en de stad zijn van ons allemaal. In onze bebouwde ruimte komt alles immers samen. We leggen er de puzzel van onze gezamenlijke, soms conflicterende, belangen en behoeften. De ontwikkeling, sturing en het beheer van die ruimte is de motor voor de sociale, economische en culturele vernieuwing van onze samenleving. Het is dus belangrijk er zorg voor te dragen, en de hoeders van dit forum het mandaat en de verantwoordelijkheid te geven die ze nodig hebben. Op alle niveaus.

De Vlaams Bouwmeester is van bij de start verbonden met de lokale bestuursniveaus die in hem een gewilde adviseur, begeleider en sparringpartner zien. Lokale besturen zijn de eerste klant van de Vlaams Bouwmeester. Sommigen zijn intussen uitgegroeid tot voorbeeldige leerlingen. In mijn gemeente, Zoersel, werd het gemeentehuis ontwikkeld met een PPS-project en een open oproep van de Vlaams Bouwmeester. Het werd een succes.

Wivina Demeester (CD&V)
gewezen minister en initiatiefneemster van het Bouwmeesterschap

'Wie geconfronteerd wordt met tweetaligheid, hoort vooral de ándere landstaal.'

Zowel aan Vlaamse als aan Waalse kant is het complotdenken nog steeds alive-and-kicking, schrijft VRT-journaliste **NINA VERHAEGHE** (op derefactie.be).

VAN KAPITAAL BELANG
GERT PEERSMAN
CIJFERCIRCUS

Politieke debatten worden steeds meer gevoerd op basis van cijfers en studies, een tendens die we alleen maar kunnen toejuichen. Objectieve cijfers zeggen veel meer dan argumenten, en kunnen een discussie dikwijls moeiteloos beslechten. Het is dan ook cruciaal dat niet alleen de juiste cijfers worden gebruikt, maar ook dat ze correct en ondubbelzinnig worden geïnterpreteerd. De boutade dat je met statistieken alles kunt bewijzen is immers snel gemaakt.

Zo verwees SP.A-voorzitter Bruno Tobback onlangs in een aantal interviews naar een Oeso-studie waaruit blijkt dat België op lange termijn bijna dubbel zoveel groeipotentieel heeft als Duitsland. Op basis van dat cijfer concludeert hij dat ons land het juiste beleid voert en dat het Duitse model niet deugt.

Maar als je de bewuste Oeso-cijfers van naderbij bekijkt, krijgt ons beleid een veer uit de pan. De cijfers kloppen, maar de reden voor het verschil blijkt onze lage werkgelegenheidsgraad te zijn (naast een verschillende verwachte bevolkingsevolutie). Het komt erop neer dat België een inhaalbeweging kan maken als we erin slagen onze werkgelegenheidsgraad op te krikken tot het niveau van Duitsland, dat niet over die extra groei ruimte beschikt. Als je naar die Oeso-cijfers verwijst, kun je eigenlijk alleen maar besluiten dat ons model tekortschiet omdat het gepaard gaat met een veel te lage werkgelegenheidsgraad. Een groot verschil met de interpretatie van Tobback.

Een andere merkwaardige interpretatie van cijfers is de analyse van de staats-hervormingen door Paul De Grauwe. Hij doet dit aan de hand van het groeiverschil tussen Vlaanderen en Wallonië. Begin jaren '80 groeide Vlaanderen nog bijna anderhalf procent meer dan Wallonië. Sindsdien is de groei van Vlaanderen ten opzichte van die van Wallonië echter stelselmatig gedaald, en de laatste jaren zelfs onder het Waalse peil terechtgekomen. Op basis daarvan besluit De Grauwe dat de opeenvolgende staats-hervormingen Vlaanderen economisch niet beter hebben gemaakt. Politiek een zeer gevoelige conclusie.

Over de cijfers zelf valt opnieuw niet te twisten. Het probleem is echter dat het groeiverschil tussen Vlaanderen en Wallonië geen bruikbare indicator is om het nut van staats-hervormingen te meten. Veronderstel bijvoorbeeld dat de groei in Vlaanderen en Wallonië met respectievelijk 1 en 2 procent zou zijn verhoogd omdat het beleid door de staats-hervormingen beter afgestemd kan worden op de regio's. Niemand kan dan ontkennen dat de hervormingen voor beide regio's een groot succes zijn geweest en extra economische dynamiek hebben gecreëerd, terwijl het groeiverschil tussen Vlaanderen en Wallonië wel daalt. Maar als de impact op de Vlaamse groei daarentegen nihil zou zijn, en de Waalse groei door de autonomie zou dalen, dan kun je onmogelijk argumenteren dat de hervormingen

Vlaanderen een economisch voordeel hebben opgeleverd, terwijl het groeiverschil in dit geval wel degelijk zou zijn toegenomen.

Op basis van groeiverschillen kun je bijgevolg onmogelijk het succes van staats-hervormingen evalueren. Voorstanders van de hervormingen zouden de cijfers zelfs kunnen aangrijpen om de omgekeerde conclusie te maken. Uit de analyse van de groeiverschillen blijkt immers dat de Vlaamse economie conjunctuurgevoeliger is dan de Waalse. Dit suggereert dan weer dat Vlaanderen net nood zou hebben aan een ander beleid om de conjunctuurcyclus te stabiliseren.

De cruciale vraag is of de economische groei in zowel Vlaanderen als Wallonië hoger of lager is geweest door de staats-hervormingen, en niet of er een stijging of daling is in het groeiverschil. Het is niet evident om dat te achterhalen, omdat we niet weten hoe de evolutie zou zijn geweest zonder de hervormingen. Een mogelijkheid is de groei van Vlaanderen en Wallonië te vergelijken met

Voorstanders van de staats-hervormingen zouden de cijfers die De Grauwe gebruikt ook kunnen aangrijpen om de omgekeerde conclusie te maken

landen die geen staats-hervormingen hebben gekend, of geen aangepast beleid op regionaal niveau kunnen voeren. Zo wordt ons land vaak met Nederland vergeleken om de economische gevolgen van verschillen in beleidskeuzes te evalueren. Het probleem van die aanpak is natuurlijk dat er heel wat andere factoren zijn die ook een invloed hebben, zoals bijvoorbeeld de huizen crisis in Nederland, waardoor het louter vergelijken van ruwe macro-economische variabelen tussen landen onbetrouwbaar is om de effecten van beleidsmaatregelen te analyseren.

Een uitspraak over de staats-hervormingen op basis van de beschikbare cijfers ga ik dus niet doen. Een economische evaluatie van beleidskeuzes gebaseerd op cijfers kun je alleen maar maken met rigoureuze modellen die de invloed van alternatieve determinanten uitzuiveren, of toelaten om de evolutie van de economie te simuleren onder verschillende scenario's. Pas dan kunnen cijfers de politieke debatten vooruit helpen.

Gert Peersman is hoogleraar economie, verbonden aan de UGent. Zijn column verschijnt tweewekelijks op dinsdag.